

## طراحی و روان‌سنجی مقیاس مدافعه پرستاری



هادی جعفری منش<sup>۱\*</sup>، منصوره زاغری تفرشی<sup>۲</sup>، معصومه ایمان زاد<sup>۳</sup>، حمید علوی مجد<sup>۴</sup>، مهدی رنجبران<sup>۵</sup>، ایمان نظری<sup>۶</sup>،  
عبدالله نورمحمدی<sup>۶</sup>

۱) گروه فوریت‌های پزشکی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اراک

۲) گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران

۳) دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز

۴) گروه آمار زیستی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران

۵) گروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی اراک

۶) گروه اتاق عمل، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایلام

تاریخ پذیرش: ۹۲/۸/۲۱

تاریخ دریافت: ۹۲/۴/۲۰

## چکیده

**مقدمه:** بحث در مورد معنای «مدافعه از بیمار» اهمیت بالایی دارد، چرا که اگر معنی مدافعه در حرفه پرستاری روشن نشود، پرستاران برای انجام یکی از نقش‌های اساسی خود به درستی آماده نخواهند شد. جستجو در متون نشان داد در ایران ابزار مناسبی در جهت بررسی نقش مدافعه پرستاری موجود نمی‌باشد، در نتیجه این مطالعه با هدف طراحی و روان‌سنجی مقیاس مدافعه پرستاری صورت گرفت.

**مواد و روش‌ها:** این پژوهش مطالعه‌ای روش‌شناسی است. ابتدا عبارات ابزار از طریق مرور جامع بر مطالعات کمی و کیفی موجود و ابزارهای استفاده‌شده در زمینه مفهوم مدافعه پرستاری در جهان طراحی گردید. سپس اعتبار ابزار به روش اعتبار صوری، محتوی و سازه، و پایایی آن به صورت همسانی درونی و آزمون مجدد به دست آمد.

**یافته‌های پژوهش:** شاخص اعتبار محتوی والتس و باسل برای کل ابزار مقیاس مدافعه پرستاری ۹۳/۷۲ بود. به منظور تعیین اعتبار صوری مقیاس مدافعه پرستاری، پژوهشگر سعی نمود تا از نگارش، جمله‌بندی و ظاهر منطقی و جالب برای ابزار استفاده نماید. با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی و با کمک روش مولفه‌های اصلی و دوران متعامد واریمکس، سازه عاملی ابزار مقیاس مدافعه پرستاری در پنج بعد مشخص گردید. ضریب آلفای کرونباخ مقیاس مدافعه پرستاری ۰/۹۲۰ و ضریب پایایی آزمون مجدد ۰/۹۱۶ بود.

**بحث و نتیجه‌گیری:** در پایان مطالعه «مقیاس مدافعه پرستاری» که ۵۷ عبارت دارد و از ۵ بعد تشکیل شده است طراحی، آماده و مورد استفاده قرار گرفت. این ابعاد شامل الف) ضرورت مدافعه پرستاری با ۱۲ عبارت، ب) ماهیت مدافعه پرستاری با ۱۶ عبارت، ج) عوامل تسهیل‌کننده مدافعه پرستاری با ۱۰ عبارت، د) عوامل ممانعت‌کننده مدافعه پرستاری با ۱۳ عبارت و ه) نتایج مدافعه پرستاری با ۶ عبارت می‌باشند.

واژه‌های کلیدی: طراحی، روان‌سنجی، مقیاس، مدافعه پرستاری

\* نویسنده مسئول: گروه فوریت‌های پزشکی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اراک

اغلب خود را به شدت آسیب‌پذیر می‌یابند، از این روست که بر اهمیت نقش پرستار به عنوان مدافعه‌گر بیمار بسیار تأکید شده است. (۱۰)

در مطالعات، مدافعه به عنوان نماینده بیمار بودن، دفاع از حقوق بیمار و هم‌چنین دفاع از حقوق همگانی، محافظت از علائق بیمار، کمک به بیمار در گرفتن تصمیمات آگاهانه و سپس حمایت از این تصمیمات تعریف شده است. (۱۱). در واقع پرستاران به نقش قاطع خود به عنوان مدافعه‌گر بیمار عمل کرده و مرتباً با پزشک در مورد درمان مناسب برای بیمار گفتگو می‌کنند. در جامعه ما نیز از توجه به اخلاقیات در طب بسیار باب سخن‌گشوده شده است اما به نظر نمی‌رسد تاکنون در خصوص دفاع از حقوق بیمار و این که چه کسی در این خصوص مسئول است به طور جدی صحبتی به میان آمده باشد. (۹). بحث در مورد معنای «مدافعه از بیمار» اهمیت بالایی دارد، چرا که اگر معنی مدافعه در حرفه پرستاری روشن نشود، پرستاران برای انجام یکی از نقش‌های اساسی خود به درستی آماده نخواهند شد. (۱۲)

مطالعات نشان می‌دهد نتایج مدافعه برای پرستاران باعث استقلال کارکنان پرستاری و توانمندسازی پرستار می‌شود. (۱۳، ۱۴). از طرفی ایفای ناکامل نقش‌های حرفه‌ای توسط پرستاران، موجب بروز مشکلات و کاهش کیفیت خدمات پرستاری می‌گردد. هم‌چنین عدم توجه به نقش‌ها و نداشتن آگاهی لازم در مورد ایفای نقش‌های حرفه‌ای منجر به عدم موفقیت در طرح‌های درمانی می‌گردد. لذا پرستاران برای توسعه و پیشرفت خود باید با انجام دادن پژوهش و طرح‌های مطالعاتی در مورد فعالیت‌ها و ایفای نقش‌های مختلف پرستاران در ارائه خدمات درمانی، کیفیت مراقبت‌ها را بالا برده و در جهت پیشبرد حرفه پرستاری و شناخت آن در جامعه گام بردارند. (۱۵). برای بررسی نقش‌های پرستاری به خصوص نقش مدافعه پرستاری نیاز به ابزارهای معتبر و پایا است، ولی با این وجود جستجو در متون نشان داد در ایران ابزار مناسبی در جهت بررسی این نقش پرستاران موجود نمی‌باشد. در نتیجه این مطالعه با هدف طراحی و روان‌سنجی مقیاس مدافعه پرستاری صورت گرفت.

### مواد و روش‌ها

این پژوهش یک مطالعه روش‌شناسی است که در شش مرحله: (۱) تعیین عبارات مقیاس مدافعه پرستاری (۲) تعیین شاخص اعتبار محتوی مقیاس مدافعه پرستاری (۳) تعیین اعتبار صوری مقیاس مدافعه پرستاری (۴) تعیین اعتبار

در دهه‌های اخیر، متناسب با پیدایش روش‌های روزآمد درمانی و پیشرفت فن‌آوری‌های علوم پزشکی، حوزه‌های تعامل و مداخلات پزشکی وسعت زیادی پیدا کرده و این خود چالش‌های اخلاقی زیادی را به دنبال داشته است. (۱). از سوی دیگر، نهضت‌های جهانی دفاع از حقوق بشر توجه مجامع علمی جهانی را به حقوق گروه‌های اجتماعی خاص از جمله بیماران جلب نموده‌اند، چرا که بیماران به عنوان یکی از آسیب‌پذیرترین گروه‌های اجتماعی از لحاظ جسمی، روانی، اجتماعی و اقتصادی می‌باشند. (۲). بی‌تردید بیمار یا مددجو در سیستم خدمات بهداشتی-درمانی دارای حقوقی است که باید مورد توجه و حمایت قرار گیرد و انجام این مهم نمی‌تواند وابسته به سلیقه و میل شخصی ارائه‌دهندگان مراقبت سلامتی باشد. (۳). بلکه ضروری است قوانینی نهادینه شوند که مسئولیت دفاع و حمایت از بیمار و پایش آن را بر عهده گروه مشخصی بگذارد.

کوشش برای نجات جان انسان‌ها، اعاده حیات و سلامت بیماران، درمان بیماری‌ها، تسکین آلام دردمندان و تلاش در جهت بازتوانی معلولان خود از ارزش‌های اخلاقی است. (۴). از جمله شاخص‌های اخلاقی، اخلاق پرستاری است که سعی دارد اخلاقیات را به صورت کاربردی در حیطه عمل و نیز در حوزه تصمیم‌گیری اخلاقی حرفه پرستاری وارد نماید. (۵). «مدافعه» یک مفهوم کلیدی در اخلاق پرستاری است، که در مطالعات پرستاری از سال ۱۹۷۳، وقتی شورای بین‌المللی پرستاری مفهوم کدهای اخلاق حرفه‌ای پرستاران را ایجاد کرد، مورد بحث قرار گرفته است. (۶). با رشد پرستاری به عنوان یک حرفه همراه با توسعه عملکرد مبتنی بر دانش نظری، نقش مدافعه از بیمار بیش از پیش اهمیت یافت. هم‌زمان فلسفه پرستاری نیز دچار تغییر شد و در فلسفه معاصر پرستاری، مفاهیمی نظیر استقلال یا خودگردانی، پاسخ‌گویی و مدافعه از بیمار جای گرفت. (۷)

مدافعه نه تنها به عنوان یک وظیفه اخلاقی در پرستاری، بلکه به عنوان یک نیاز قانونی به شمار می‌آید. (۸). با توجه به اهمیت این موضوع، در شرح وظایف جدید پرستاری در کشور ایران، دفاع از حقوق بیمار به عنوان یک وظیفه قانونی پرستاران در نظر گرفته شده است. لزوم مدافعه از بیمار ریشه در تأثیر بیماری روی استقلال افراد و توانایی تصمیم‌گیری آن‌ها دارد. (۹). بیماران اغلب اوقات در محیط‌های مراقبت بهداشتی احساس بی‌قدرتی می‌کنند و لذا

سازه (تحلیل عاملی) مقیاس مدافعه پرستاری (۵) تعیین پایایی (همسانی درونی) مقیاس مدافعه پرستاری (۶) تعیین پایایی (آزمون مجدد) مقیاس مدافعه پرستاری انجام گرفت. در مرحله طراحی ابزار، ۴۶۲ عبارات از طریق مرور جامع بر مطالعات کمی و کیفی، ابزارهای استفاده شده در زمینه مفهوم مدافعه پرستاری استخراج شد. در این مرحله، پس از بررسی و حذف یا ادغام عبارات مشترک در مجموع ۷۱ عبارت، به مرحله اعتبار محتوی راه یافتند.

به منظور تعیین روایی ابزار درک وجدان پرستاری از روش های روایی، محتوی، صوری و سازه استفاده شد. سپس جهت تعیین اعتبار محتوی، از نظرات ۱۶ نفر از اساتید هیئت علمی دانشکده های پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی استفاده شد. به این منظور پژوهشگر ابزار طراحی شده را همراه با برگ توضیحات لازم در اختیار متخصصان مذکور قرار داد. سپس از آن ها خواست تا بر اساس شاخص اعتبار محتوی والتس و باسل میزان مربوط بودن، واضح بودن و ساده بودن هر عبارت را بر اساس معیار نمره چهار قسمتی تعیین نمایند (۱۶). بر اساس این شاخص میزان مربوط بودن هر عبارت از مقیاس مدافعه پرستاری توسط متخصصان تعیین شد. عباراتی که میزان مربوط بودن آن ها با استفاده از این شاخص از ۷۵ درصد بیشتر بود حفظ و سایر عبارات ها حذف شد. به منظور تعیین وضوح و سادگی هر عبارت نیز از همین روش استفاده شد. هم چنین از متخصصان خواسته شده بود که در انتهای ابزار طراحی شده، نظرات خود را نسبت به حذف، تغییر عبارات و یا اضافه نمودن بعضی از عبارات ها به ابزار طراحی شده بیان نمایند.

به منظور تعیین اعتبار صوری مقیاس مدافعه پرستاری، پژوهشگر سعی نمود تا از نگارش، جمله بندی و ظاهر منطقی و جالب برای ابزار استفاده نماید. هم چنین از نظرات افراد متخصص، در مرحله تعیین اعتبار محتوی و در مرحله قضاوت برای بهبود اعتبار صوری استفاده شد. در مجموع این دو مرحله ۶۱ عبارت به مرحله اعتبار سازه راه یافتند.

به منظور تعیین اعتبار سازه مقیاس مدافعه پرستاری، ابزار طراحی شده در بین ۲۱۰ پرستار که به صورت نمونه گیری چند مرحله ای از جامعه پژوهش انتخاب شده بودند، توزیع شد. سپس تحلیل عاملی بر روی ۶۱ عبارت ابزار صورت گرفت. معمولاً برای تعمیم از نمونه به جامعه، نسبت حداقل ۱۰ آزمودنی به ازای هر متغیر مطلوب است. در هر حال نسبت های حداقل ۳ آزمودنی به ازای هر متغیر را نیز

قابل قبول دانسته اند. دیدگاه دیگر در مورد حجم نمونه این است که چون اساس بر همبستگی است، ۱۰۰ تا ۲۰۰ آزمودنی برای اکثر اهداف کافی می باشد (۱۷). با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی و با کمک روش مولفه های اصلی و دوران متعامد واریمکس، سازه عاملی ابزار مقیاس مدافعه پرستاری مشخص گردید. حداقل بار عاملی مورد پذیرش در این پژوهش ۰/۳۵ در نظر گرفته شده است.

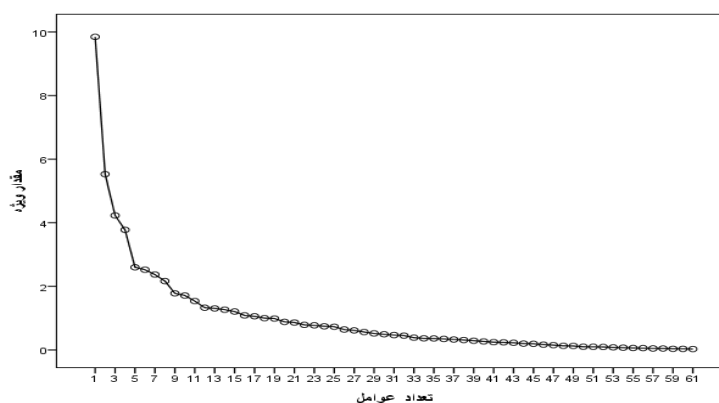
در پژوهش حاضر به منظور تبیین میزان پایایی ابزار از دو روش همسانی درونی و آزمون مجدد استفاده شد در همسانی درونی (با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ) پس از بررسی تحلیل عاملی، مقیاس مدافعه پرستاری با ۵۷ عبارت، در بین ۲۵ پرستار توزیع شد و سپس ضریب آلفای کرونباخ برای هر عامل و کل مقیاس مدافعه پرستاری به تفکیک سه گروه محاسبه گردید. در آزمون مجدد، مقیاس مدافعه پرستاری دوبار به فاصله زمانی دو هفته به ۳۰ پرستار داده شد، سپس ضریب همبستگی پیرسون برای هر عامل و کل مقیاس مدافعه پرستاری محاسبه گردید. تجزیه و تحلیل آماری با استفاده از نرم افزار SPSS vol.16 صورت گرفت.

### یافته های پژوهش

در مرحله طراحی ابزار ۴۶۲ عبارت استخراج شد که پس از حذف و یا ادغام عبارات مشترک، از ۷۱ عبارت راه یافته به مرحله قضاوت (اعتبار محتوی)، با نظر متخصصان ۱۲ عبارت حذف و ۶۱ عبارت باقی ماند. در کل شاخص اعتبار محتوی بر اساس شاخص والتس و باسل، برای کل ابزار مقیاس مدافعه پرستاری در بعد مربوط بودن ۹۳/۷۲ و در بعد واضح بودن ۹۱/۲۵ و در بعد ساده بودن ۹۱/۴۳ بود. برای روایی صوری، ضمن رعایت قواعد نگارشی، از نظرات استادان و پرستاران استفاده شد و عبارات نامفهوم یا کلمات نا آشنا اصلاح گردیدند.

با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی و با کمک روش مولفه های اصلی و دوران متعامد واریمکس، سازه عاملی ابزار مقیاس مدافعه پرستاری مشخص گردید. آزمون بارتلت جهت ارزیابی مناسب بودن ماتریس همبستگی برابر  $P < 0.0001$  بود. در پژوهش حاضر مقدار کیسیر-میر-الکین ۰/۸۱۲ بود که این نتایج نمایانگر معیار مناسب بوده و استفاده از آنالیز عاملی را برای داده ها مورد حمایت قرار می دهد. نمودار نمایشی (نمودار سنگریزه) که نموداری از مقادیر ویژه است، نشان داد که پنج عامل برای تبیین سازه عاملی مقیاس مدافعه پرستاری پس از بررسی همسانی درونی ابزار

کافی است. (نمودار شماره ۱) بدین منظور مقدار ویژه در نظر گرفته شده جهت استخراج این عوامل ۲/۵ در نظر گرفته شد. تقریباً ۴۲/۵۸ درصد از واریانس کل مقیاس مدافعه پرستاری توسط پنج عامل اول تبیین گردید. (جدول شماره ۱)



نمودار شماره ۱. نمودار سگریزه عوامل تبیین کننده سازه عاملی مقیاس مدافعه پرستاری پس از بررسی همسانی درونی ابزار

جدول شماره ۱. درصد واریانس پنج عامل اول ابزار مقیاس مدافعه پرستاری پس از بررسی همسانی درونی عبارات ابزار

عامل	درصد واریانس عامل	درصد تجمعی واریانس کل
۱	۱۶/۱۳۷	۱۶/۱۳۷
۲	۹/۰۵۷	۲۵/۲۰۲
۳	۶/۹۳۴	۳۲/۱۳۵
۴	۶/۲۰۲	۳۸/۳۳۷
۵	۴/۲۵۸	۴۲/۵۸۸

سپس بر اساس این که هر عبارت دارای بیشترین بار عاملی بر روی کدام یک از پنج عامل باشد به عنوان عبارات مربوط به آن در نظر گرفته شد. جدول شماره ۲ بیانگر بار عاملی دوران یافته هر عبارت بر روی هر یک از عوامل پنج گانه است

از آن جایی که حداقل بار عاملی مورد نیاز برای شمول یک عبارت در یک عامل به شمار عبارات ابزار و مقدار ویژه در نظر گرفته شده وابسته است، نقطه برش ۰/۳۵ به عنوان حداقل بار عاملی مورد نیاز جهت حفظ عبارات در نظر گرفته شد.

جدول شماره ۲. ماتریس دوران عاملی عبارات ابزار مقیاس مدافعه پرستاری با روش تجزیه و تحلیل مولفه های اصلی نوع

## واریمکس

عبارت	عامل اول	عامل دوم	عامل سوم	عامل چهارم	عامل پنجم	عبارت	عامل اول	عامل دوم	عامل سوم	عامل چهارم	عامل پنجم	عبارت	عامل اول	عامل دوم	عامل سوم	عامل چهارم	عامل پنجم	
۵۰	۰/۷۵۲	۰/۱۱۴	۰/۸۱۷			۳۶												
۵۱	۰/۷۳۲		۰/۷۳۳	۰/۱۲۲	-۰/۱۶۱	۳۵												
۴۷	۰/۷۱۱		۰/۷۱۲		۰/۲۶۸	۳۸			۰/۳۰۷									
۴۹	۰/۶۳۲		۰/۶۹۲	۰/۱۴۰		۳۳	۰/۲۳۹	۰/۱۸۵										
۴۶	۰/۶۲۹		۰/۶۹۰			۳۷	۰/۲۶۲	-۰/۱۲۷										
۴۵	۰/۶۱۱		۰/۶۴۷	۰/۱۱۰		۳۴	۰/۳۵۷	-۰/۱۸۹										
۴۸	۰/۵۷۵		۰/۶۲۱	۰/۱۰۹		۳۲	۰/۲۹۵		۰/۱۴۳									
۵۶	۰/۵۲۶		۰/۴۶۸	۰/۱۰۴	۰/۳۲۶	۴۱	-۰/۳۵۴	۰/۱۴۹	-۰/۲۰۹									
۵۵	۰/۵۱۵		۰/۴۰۳	۰/۱۲۶		۳۳	-۰/۱۶۰	۰/۱۷۴	-۰/۱۱۱	۰/۲۳۹								
۵۴	۰/۵۱۴		۰/۶۷۹			۲۰	-۰/۱۹۶	۰/۳۲۴										
۴۲	۰/۵۱۳		۰/۶۱۶		-۰/۲۵۰	۲۱	۰/۳۴۸		۰/۱۰۸									
۳۹	۰/۴۹۰		۰/۶۱۶	۰/۱۹۴	۰/۱۶۰	۱۴		۰/۱۴۶	۰/۳۶۷									
۴۳	۰/۴۸۹		۰/۵۹۲	۰/۲۷۱	۰/۲۳۵	۱۵	۰/۲۰۸		۰/۱۳۸	۰/۱۲۲								
۵۷	۰/۴۴۳		۰/۵۸۲		۰/۳۰۰	۱۶	۰/۱۳۶	۰/۱۶۹	-۰/۱۵۰	۰/۱۳۴								
۵۳	۰/۴۳۱		۰/۵۶۳			۱۸	۰/۳۷۶	۰/۱۰۲	۰/۱۶۲	۰/۲۳۴								
۴۴	۰/۴۱۹		۰/۵۲۲	۰/۱۰۱	-۰/۱۵۷	۱۹	-۰/۲۶۹											
۴۰	۰/۴۱۵		۰/۴۷۷	۰/۱۳۶	۰/۳۱۹	۱۷			۰/۴۰۱									
۵۸	۰/۳۲۵		۰/۴۵۰	۰/۲۷۵		۲۲												
۲			۰/۴۳۲	۰/۲۹۸		۲۷	۰/۱۱۶	-۰/۱۴۹		۰/۷۹۲								
۱			-۰/۴۰۷			۳۰	-۰/۱۴۸		۰/۲۵۷	۰/۷۵۴								
۷			۰/۴۰۲	۰/۳۲۵	-۰/۱۳۱	۳۱		۰/۱۰۶		۰/۷۱۶								
۱۱			۰/۳۷۷	۰/۳۰۷		۲۶	-۰/۳۰۵		۰/۱۰۶	۰/۷۰۷	۰/۱۷۲							
۸			۰/۳۳۸		۰/۳۰۱	۱۳		۰/۱۰۴		۰/۶۸۷								
۳			۰/۳۳۷	۰/۲۰۷	۰/۱۴۷	۲۵			۰/۲۳۹	۰/۶۸۲	۰/۲۱۰							
۹			۰/۳۸۶	۰/۱۸۶		۲۸	۰/۱۸۰	۰/۱۵۸		۰/۵۸۰								
۶			۰/۳۲۴	۰/۳۴۱		۶۰	۰/۱۹۸	۰/۲۲۱	۰/۲۴۵	۰/۵۶۹	-۰/۱۳۹							
۵			۰/۳۸۸	۰/۳۰۰		۶۱	۰/۲۳۶			۰/۵۱۹								
۴			۰/۲۸۶	۰/۳۹۶		۵۹				۰/۵۱۱	۰/۱۲۷							
۱۰			۰/۳۱۵	-۰/۲۵۹	-۰/۱۴۳	۲۴		۰/۱۹۴		۰/۴۰۷	۰/۲۴۶							
۲۹			۰/۲۷۵	۰/۲۵۸	۰/۱۷۴	۵۲	-۰/۱۵۳		۰/۳۰۶	۰/۳۵۹								
۱۲							۰/۲۹۴	۰/۱۱۲		-۰/۳۴۷								

مجموع پنج عبارت ۵۸، ۱۲، ۱۳ و ۲۵ به دلیل نرسیدن بار عاملی به هر کدام از پنج عامل حذف شدند. بنا بر این ۵۷ عبارت در قالب پنج عامل از تحلیل عاملی ۶۱ عبارت ابزار مقیاس مدافعه پرستاری به دست آمد. (جدول شماره ۳)

چنان چه در جدول بالا مشاهده می شود بیشترین بار عاملی هر عبارت بر روی هر عامل (که به صورت پر رنگ مشخص شده است)، به عنوان عامل در برگیرنده آن عبارت در نظر گرفته شد. بارهای عاملی کمتر از ۰/۱۰ در جدول نشان داده نشده است. در

جدول شماره ۳. نام گذاری و ترتیب عامل های مقیاس مدافعه پرستاری

عامل های حاصل از اعتبار سازه	نامگذاری پس از اعتبار سازه
عامل ۲	بعد ۱: ضرورت مدافعه پرستاری
عامل ۴	بعد ۲: ماهیت مدافعه پرستاری
عامل ۳	بعد ۳: عوامل تسهیل کننده مدافعه پرستاری
عامل ۱	بعد ۴: عوامل ممانعت کننده مدافعه پرستاری
عامل ۵	بعد ۵: نتایج مدافعه پرستاری

دست آمد. (جدول شماره ۴) به این ترتیب ابزار مورد نظر با عنوان «مقیاس مدافعه پرستاری» با ۵۷ عبارت و ۵ بعد با اعتبار و پایایی قابل قبول تهیه شد.

برای محاسبه همسانی درونی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که برای مقیاس مدافعه پرستاری ۰/۹۲۰ بود. هم چنین ضریب پایایی آزمون مجدد مقیاس ۰/۹۱۶ به

جدول شماره ۴. ضریب آلفای کرونباخ و ضریب پایایی آزمون مجدد، ابعاد و کل مقیاس مدافعه پرستاری

ضریب پایایی آزمون مجدد	ضریب آلفای کرونباخ	ابعاد مقیاس
۰/۸۸۴	۰/۸۹۱	بعد اول
۰/۸۵۳	۰/۸۱۵	بعد دوم
۰/۸۶۲	۰/۸۸۳	بعد سوم
۰/۹۰۹	۰/۸۴۵	بعد چهارم
۰/۸۰۹	۰/۷۷۶	بعد پنجم
۰/۹۱۶	۰/۹۲۰	کل

### بحث و نتیجه گیری

کار می رود، و افراد متخصص در آن حیطه به دست آورد، (۱۹). به منظور تعیین اعتبار صوری مقیاس مدافعه پرستاری، پژوهشگر سعی نمود تا از نگارش، جمله بندی و ظاهر منطقی و جالب برای ابزار استفاده نماید. هم چنین از نظرات افراد متخصص و پرستاران در مرحله تعیین اعتبار محتوی و در مرحله قضاوت برای بهبود اعتبار صوری استفاده شد.

با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی و با کمک روش مولفه های اصلی و دوران متعامد واریمکس، سازه عاملی ابزار مقیاس مدافعه پرستاری مشخص گردید. در این مرحله متغیرهایی که همبستگی بالایی با یکدیگر دارند، درون یک عامل قرار می گیرند، (۱۷). تجزیه و تحلیل مولفه های اصلی و دسته بندی کردن محورهای اصلی معمول ترین شیوه های استخراج عوامل هستند. (۲۰)

در این پژوهش عبارات ابزار از طریق مرور جامع بر مطالعات کمی و کیفی موجود، ابزارهای استفاده شده در زمینه مفهوم مدافعه پرستاری طراحی گردید. در طراحی ابزارها و پرسش نامه ها، عبارات را می توان از طریق مروری بر مطالعات انجام شده در زمینه مفهوم مورد نظر، مشاهدات و مصاحبه های بالینی، پژوهش های کیفی نظیر تئوری پایه، انتخاب عبارات ابزارهای موجود و یا تلفیقی از تمامی این روش ها طراحی نمود، (۱۸). جهت تعیین اعتبار محتوی مقیاس، از نظرات ۱۶ نفر از اساتید هیئت علمی دانشکده های پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران و ایران استفاده شد. به این منظور پژوهشگر ابزار طراحی شده را همراه با برگ توضیحات لازم در اختیار متخصصان مذکور قرار داد. بارونس و گرو بیان می دارند که اعتبار محتوی یک ابزار را می توان از سه منبع کتب و مقالات مربوطه، نمایندگان افرادی که ابزار جهت آنان به

رضایت بخش است اما ضرایب بین ۰/۸۵ تا ۰/۹۵ ارجح می باشد، (۲۲). به هر حال در بعضی از شرایط ضریب پایایی بالاتر یا پایین تر از این ضرایب نیز ممکن است مورد پذیرش باشد. در نهایت «مقیاس مدافعه پرستاری» که ۵۷ عبارت دارد و از ۵ بعد تشکیل شده است طراحی و آماده استفاده قرار گرفت.

بعد اول ابزار «ضرورت مدافعه پرستاری» نام گرفت که شامل ۱۲ عبارت است. اوکننور و کیلی در مطالعه خود به این نتیجه رسیدند که آسیب پذیری بیمار و تعهد اخلاقی پرستاران از جمله عواملی است که باعث ضرورت در انجام مدافعه پرستاری می گردد، (۲۴). مطالعات گوناگونی آسیب پذیری بیماران را به عنوان عاملی در جهت ضرورت یافتن نقش مدافعه پرستاری ذکر کرده اند، (۲۵، ۲۶).

بعد دوم ابزار «ماهیت مدافعه» پرستاری نام گرفت که شامل ۱۶ عبارت بود. ماهیت مدافعه پرستاری در مطالعات به طرق مختلف تعریف شده است. این تعاریف شامل مداخله کردن به طرفداری از بیمار، (۲۷)، صحبت کردن و طرفداری کردن از بیمار، (۲۸)، محافظت از بیمار، (۲۹)، اطمینان از مراقبت با کیفیت، (۳۰)، یافتن اشتباهات، (۳۱)، برقراری ارتباط با بیمار، (۳۲-۳۶)، برقراری ارتباط بین تیم درمانی و بیمار می باشد، (۳۷، ۳۸). نگارنده در نتایج مطالعه خود می نویسد آگاه کردن و آموختن، ارج نهادن و محترم شمردن، پشتیبانی کردن، حفاظت کردن، پیگیری و هماهنگ کردن از جمله فعالیت هایی است که در طی این نقش توسط پرستاران انجام می گیرد، (۷).

بعد سوم ابزار «عوامل تسهیل کننده مدافعه پرستاری» نام گرفت که شامل ۱۰ عبارت بود. از دیدگاه پرستاران، محیط کاری مناسب، قانونی بودن نقش مدافعه و اعتماد به نفس بالا از مهم ترین عوامل تسهیل کننده مدافعه پرستاری است، (۳۹). ارتباط پرستار-بیمار، شناخت و توجه به نیاز و شرایط بیمار، مسئولیت پذیری بیمار، همکاری پزشک، دانش و تجربه پرستار عواملی هستند که می توانند رفتارهای مدافعه از بیمار را ارتقاء بخشند، (۷). تأثیر ارتباطات در نقش مدافعه پرستاری در مطالعات مختلفی مشخص شده است، (۳۷، ۳۵، ۲۹، ۲۷، ۲۴).

بعد چهارم مدافعه پرستاری «عوامل ممانعت کننده مدافعه پرستاری» بود که ۱۳ عبارت داشت. جعفری منش و همکاران در مطالعه خود به این نتیجه رسیدند که دیدگاه پرستاران فقدان حمایت مدیران، قدرت کم پرستاران و نفوذ زیاد پزشکان در بیمارستان به عنوان مهم ترین عوامل ممانعت کننده مدافعه پرستاری است، (۳۹). عوامل متعددی

مقیاس کیسر-مایر-الکین بر این اصل استوار است که اگر متغیرها در عوامل مشترک سهیم باشند، همبستگی نسبی بین متغیرهای جفت، در اثر کنترل اثر سایر متغیرها باید کوچک باشد. مقیاس کیسر-مایر-الکین روشی برای مقایسه همبستگی صفر با همبستگی های نسبی است. مقدار آن می تواند بین صفر تا یک، تغییر کند که در آن اعداد بزرگ تر نمایانگر تفاوت بیشتر بین همبستگی های صفر و همبستگی های نسبی است. اگر مقدار کیسر-مایر-الکین برابر ۰/۸ یا ۰/۹۰ باشد، استفاده از تحلیل عاملی را حمایت می کند، (۱۷). در پژوهش حاضر این مقیاس ۰/۸۱۲ بود که این نتایج نمایانگر معیار مناسب بوده و استفاده از آنالیز عاملی را برای داده ها مورد حمایت قرار می دهد.

نقطه برش ۰/۳۵ به عنوان حداقل بار عاملی مورد نیاز هر عبارت جهت حفظ هر عبارت در نظر گرفته شد. سپس بر اساس این که هر عبارت دارای بیشترین بار عاملی بر روی کدام یک از پنج عامل می باشد، به عنوان عبارات مربوط به آن در نظر گرفته شد. معیار بار عاملی یک عبارت برای ماندن بر روی یک عامل از یک مطالعه تا مطالعه دیگر متفاوت است. برخی پژوهشگران از نقطه برش حداقل ۰/۳۰ و برخی از نقطه برش حداکثر ۰/۵۵ استفاده می کنند، (۲۱). پس از استخراج عوامل، هر کدام از آن ها بر اساس متغیرهای (عبارات) آن عامل نام گذاری گردید و میزان هم خوانی این عوامل با مفهوم و ابعاد مدافعه پرستاری که در این پژوهش تعریف شده بود، مورد بررسی قرار گرفت.

برای محاسبه همسانی درونی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که برای مقیاس مدافعه پرستاری ۰/۹۲۰ بود. هم چنین پایایی ابزار توسط آزمون مجدد ۰/۹۱۶ محاسبه شد. آزمون آلفای کرونباخ بیشترین آزمون مورد استفاده در جهت بررسی همسانی درونی ابزارهای اندازه گیری است، (۲۲). در این روش، هر عبارت ابزار، یک ویژگی مشترک را اندازه گیری می کند، حداقل ضریب آلفای کرونباخ مورد پذیرش همسانی درونی بین پژوهشگران ۰/۷۰ بیان شده است، (۲۳). بررسی ثبات ابزار مقیاس مدافعه پرستاری با بهره گیری از آزمون مجدد صورت گرفت. نکته مورد توجه در انجام روش آزمون مجدد، فاصله زمانی بین دو آزمون است که باید تا حدی باشد که از طرفی فراموشی عبارت ابزار اتفاق نیافتد و از طرف دیگر تغییر در پدیده مورد اندازه گیری اتفاق نیفتد. بارونس و گرو این فاصله را دو هفته تا یک ماه بیان می دارند، (۱۹). پولیت و بیک نیز بیان می کنند که ضرایب پایایی آزمون مجدد بالاتر از ۰/۷۰

نتیجه نامطلوب و شکست در مدافعه موجب سرخوردگی می‌شود و منجر به آشفته شدن، بهم ریختگی روحی و برخورد بد پزشکان می‌گردد.

در پایان مطالعه «مقیاس مدافعه پرستاری» که ۵۷ عبارت دارد و از ۵ بعد تشکیل شده است طراحی و آماده استفاده قرار گرفت. این ابعاد شامل الف) ضرورت مدافعه پرستاری با ۱۲ عبارت، ب) ماهیت مدافعه پرستاری با ۱۶ عبارت، ج) عوامل تسهیل کننده مدافعه پرستاری با ۱۰ عبارت، د) عوامل ممانعت کننده مدافعه پرستاری با ۱۳ عبارت و ه) نتایج مدافعه پرستاری با ۶ عبارت می‌باشند.

#### سپاسگزاری

این مقاله حاصل پایان نامه مقطع کارشناسی ارشد هادی جعفری منش و به راهنمایی خانم دکتر منصوره زاغری تفرشی می‌باشد. بدین وسیله از کلیه کسانی که ما را در اجرای این مطالعه همراهی کرده‌اند، تشکر و قدردانی می‌گردد.

#### References

- 1-Parsapoor A, Mohammad K, Malekafzali H, Alaeddini F, Larijani B. The necessity of observing patients, right: sueveying patients', physicians' and nurses' attitudes around it. *Iran J Med Ethic History Med* 2009;2:79-90.
- 2-Jolae S. Phenomenological explanation of patient rights. Faculty of Nursing and Midwifery, Tehran University of Medical Sciences; 2007.
- 3-Baldwin MA. Patient advocacy: a concept analysis. *Nurs Stand* 2003;17:33-9.
- 4-Fry ST, Johnstone M-J. Ethics in nursing practice: a guide to ethical decision making: Blackwell Science Oxford; 2002.
- 5-Larijani B, Zahedi F. Medicine and modern medical ethics. *Iran J Diabete Lipid Disord* 2004;4:11-1.
- 6-Vaartio H, Leino-Kilpi H. Nursing advocacy—a review of the empirical research 1990–2003. *Int J Nurs Stud* 2005;42:705-14.
- 7-Negarandeh R, Oskouei S, Ahmadi F, Nik Ravesh M. [Patient advocacy properties]. *J Zanjan Uni Med Sci Health Servic* 2005;13:38-29.(Persian)
- 8-Davis AJ, Konishi E, Tashiro M. A pilot study of selected Japanese nurses' ideas on

به عنوان بازدارنده مدافعه از بیمار شناخته شده‌اند که عمدتاً ریشه در ساختار یا فرهنگ سازمانی دارند و شامل احساس بی‌قدرتی، نبود مقررات و دستورالعمل‌های حرفه - ای، عدم پشتیبانی از پرستاران، پزشک سالاری، کمبود وقت، ارتباط محدود، مخاطرات حمایت، وفاداری به همکاران و کمبود انگیزه می‌باشد.(۱۰)

بعد پنجم مدافعه پرستاری «نتایج مدافعه پرستاری» نام گذاری شد که شامل ۶ عبارت می‌باشند. در مطالعه جعفری منش و همکاران، افزایش رضایت بیماران، افزایش رضایت درونی پرستاران و توانمندی بیماران از مهم‌ترین نتایج مدافعه پرستاری شناخته شد.(۳۹). پرستارانی که به طور فعال به عنوان مدافعه‌گر بیمار عمل می‌کنند ممکن است در نتیجه صحبت کردن بر خلاف سیستم مراقبت درمانی، به طور بالقوه توسط پزشکان و دیگر کارکنان مورد سرزنش واقع شوند(۴۰). سوال کردن در مورد یک دستور یا درمان، در راستای دفاع از بیماران، ممکن است از طرف پزشکان به عنوان نافرمانی یا مزاحمت تشخیص داده شود(۲۴،۴۱).

- patient advocacy. *Nurs Ethic* 2003;10:404-13.
- 9-Rezaei Kargar F. Advocacy: An important role for a nurse. *Journal of faculty of nursing & midwifery of Shaheed Beheshti university of medical sciences and health services. J Midwifery* 2005;15:18-1.
- 10-Negarandeh R, Oskouie F, Ahmadi F, Nikravesh M. [Patient advocacy barriers and facilitators in nurses' experiences]. *Razi J Med Sci* 2005;12:175-86. (Persian)
- 11-Vaartio H, Leino-Kilpi H, Suominen T, Puukka P. The content of advocacy in procedural pain care—patients' and nurses' perspectives. *J Advanc Nurs* 2008;64:504-13.
- 12-Mallik M. Advocacy in nursing—a review of the literature. *J Advanc Nurs* 1997; 25:130-8.
- 13-Erlen JA, Sereika SM. Critical care nurses, ethical decision-making and stress. *J Advanc Nurs* 1997;26:953-61.
- 14-Pearson J. An exploration of the empowerment of nursing students in a clinical context. *Nurs Praxis New Zealand Inc* 1998;13:45-55.
- 15-Jolae S, Nikbakht Nasrabadi A, Parsa Yekta Z. [The view of patients and patients'



- companions regarding patients' rights: a phenomenological research]. *J Facult Nurs Midwifery* 2004;10:5-20. (Persian)
- 16-Yaghmaei F. [Measuring behavior in research by valid and reliable instruments]. 2<sup>th</sup> ed. Tehran: Publications of Shaheed Beheshti Medical Sciences; 2009. (Persian)
- 17-Munro BH. *Statistical methods for health care research*: Wolters Kluwer Health; 2005.
- 18-Rasoli M. [Structural equation model of intellectual conformity in boarding centers adolescent]. Tehran: School of Nursing and Midwifery, Shahid Beheshti University of Medical Sciences; 2008. (Persian)
- 19-Burns N, Grove SK. *The practice of nursing research: Appraisal, synthesis, and generation of evidence*: Saunders Elsevier St. Louis; 2009.
- 20-Darvish-Poor KA, Abed-Saeidi J, Yaghmaei F, Alavi-Majd H. Instrument development to measure diabetic clients quality of life (DCQOL). *Iran J Endocrinol Metab* 2005;7:155-49.
- 21-Kazem Nejad A, Heidari M, Norouz zadeh R. [Statistical methods in health care research and using SPSS in data analysis]. 1<sup>th</sup> ed. Tehran: Salemi-Jame Negar Publisher; 2010. (Persian)
- 22-Polit DF, Beck C. *Nursing research: Principal and methods*. 7<sup>th</sup> ed. Philadelphia: JB. Lippincott; 2004.
- 23-Macnee CL, McCabe S. *Understanding nursing research: reading and using research in research in evidence-based practice*. Wolters Kluwer Health; 2008.
- 24-O'Connor T, Kelly B. Bridging the gap: a study of general nurses' perceptions of patient advocacy in Ireland. *Nurs Ethic* 2005;12:453-67.
- 25-McGrath A, Walker A. Nurses' perception and experiences of advocacy. *Contemp Nurs* 1999;8:72-8.
- 26-Sundin-Huard D, Fahy K. Moral distress, advocacy and burnout: Theorising the relationships. *Int J Nurs Pract* 1999;5:8-13.
- 27-Chafey K, Rhea M, Shannon AM, Spencer S. Characterizations of advocacy by practicing nurses. *J Profession Nurs* 1998; 14:43-52.
- 28-Hanks RG. The lived experience of nursing advocacy. *Nurs Ethic* 2008; 15:468-77.
- 29-Sellin SC. Out on a limb: a qualitative study of patient advocacy in institutional nursing. *Nurs Ethic* 1995;2:19-29.
- 30-Vaartio H, Leino-Kilpi H, Salanterä S, Suominen T. Nursing advocacy: how is it defined by patients and nurses, what does it involve and how is it experienced? *Scand J Car Sci* 2006;20:282-92.
- 31-Millette BE. Client advocacy and the moral orientation of nurses. *West J Nur Res* 1993;15:607-18.
- 32-Mallik M. Advocacy in nursing: perceptions and attitudes of the nursing elite in the United Kingdom. *J Advanc Nurs* 1998; 28:1001-11.
- 33-Lindahl B, Sandman P-O. The role of advocacy in critical care nursing: a caring response to another. *Intens Critic Care Nurs* 1998;14:179-86.
- 34-Godkin J. Making a difference: a study of patient advocacy among expert dialysis nurse [Dissertation]: Graduate School of Biomedical Science. University of Texas Medical Branch of Galveston; 2006.
- 35-Snowball J. Asking nurses about advocating for patients: 'reactive' and 'proactive' accounts. *J Advanc Nurs* 1996;24:67-75.
- 36-Martin GW. Ritual action and its effect on the role of the nurse as advocate. *J Advanc Nurs* 1998;27:189-94.
- 37-Hellwig SD, Yam M, DiGiulio M. Nurse case managers' perceptions of advocacy: A phenomenological inquiry. *Profession Case Manag* 2003;8:53-63.
- 38-Thacker KS. Nurses' advocacy behaviors in end-of-life nursing care. *Nurs Ethic* 2008;15:174-85.
- 39-Jafari manesh H, Zagheri Tafreshi M, Ashktorab T, Alavi Majd H. [The Comparison among perspective of doctors, nurses and patients towards nursing advocacy role]. *J Facult Nurs Midwifery Shaheed Beheshti Uni Med Sci* 2011;22:42-51. (Persian)
- 40-Bu X, Jezewski MA. Developing a mid-range theory of patient advocacy

through concept analysis. *J Advanc Nurs* 2007;57:101-10.

41-Wheeler P. Is advocacy at the heart of professional practice? *Nurs Stand* 2000; 14:39-42.



## Designing and Validating the Nursing Advocacy Scale

Jafary Manesh H<sup>\*1</sup>, Zagheri-Tafreshi M<sup>2</sup>, Imanzad M<sup>3</sup>, Alavi-Majd H<sup>4</sup>, Ranjbaran M<sup>5</sup>, Nazari I<sup>1</sup>,  
Nourmohammadi A<sup>6</sup>

(Recived: 11 July, 2013 Accepted: 12November, 2013)

### Abstract

**Introduction:** Patient advocacy concept is a very important issue, because if the meaning of advocacy in nursing profession is not clear, nurses will not properly prepare to perform one of their basic roles. Searching the literature shows that there is not a useful tool to evaluate the advocacy role of nurses in Iran. Therefore this study was conducted for designing and validating the nursing advocacy scale in Iran.

**Materials & Method:** This study was a methodological research. Initially, instrument items were designed through a comprehensive overview of present qualitative and quantitative studies and used tools in the field of nursing advocacy concept in the word. Then, validity of the tool was obtained through face, content and constructs validity and its reliability was obtained via internal consistency and test-retest.

**Findings:** Content validity index of Waltz and Bausell for all instruments of nursing advocacy scale was 93.72. In order to det-

ermine face validity of nursing advocacy scale, we tried to use writing, structuring and a seeming logical and interesting for the tool. By using exploratory factor analysis, principal components method and orthogonal Varimax rotation, the factor structure of the nursing advocacy scale instrument was documented in five dimensions. Cronbach's alpha coefficient for nursing advocacy was 0.920 and test-retest reliability coefficient was 0.916.

**Discussion & Conclusion:** At the end of the study, "nursing advocacy scale" which contained 57 items, and was composed of five dimensions were designed and prepared. These aspects included A) Necessity of nursing advocacy with 12 items, B) Nature of nursing advocacy with 16 items, C) Facilitating factors of nursing advocacy with 10 items, D) Inhibiting factors of nursing advocacy with 13 items and E) and results of nursing advocacy with 6 items.

**Keywords:** Design, validation, scale, nursing advocacy

1.Dept of Medical Urgencies, Faculty of Nursing and Midwifery, Arak University of Medical Sciences, Arak, Iran

2.Dept of Nursing, Faculty of Nursing and Midwifery, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran

3.Faculty of Medicine, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran

4.Dept of Biostatistics, Faculty of Paramedical Sciences, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran

5.Dept of Public Health, Faculty of Health, Arak University of Medical Sciences, Arak, Iran

6.Dept of Operating Room, Faculty of Allied Medical Sciences, Ilam University of Medical Sciences, Ilam, Iran

\*Corresponding author